

»44 a. Domstolsstyrelsen kan meddele midlertidig beskikkelse, når det er nødvendigt ved ledighed i en stilling eller ved en fast dommers forfald.

Stk. 2. Når det af de grunde, der er nævnt i stk. 1, skønnes nødvendigt, er enhver byretsdommer forpligtet til at modtage beskikkelse til foruden sit eget embede midlertidigt at beklæde et andet embede som byretsdommer.

Stk. 3. Bortset fra tilfælde af forfald på grund af sygdom kan en stilling ikke holdes midlertidigt besat i mere end ét år.

Stk. 4. Hvis den midlertidig beskikkelse skyldes, at dommeren udfører et andet offentligt hverv, kan etårsfristen dog forlænges i op til et år ad gangen på betingelse af,

- 1) at ganske særlige grunde taler for det,
- 2) at samtykke gives af præsidenten (den administrerende dommer) for vedkommende ret eller for retspræsidentens, administrerende dommers og enkeltdommers vedkommende af præsidenten for den nærmeste overordnede ret, og
- 3) at en fast ansat dommer midlertidig beskikkes i den pågældende stilling.

Stk. 5. Forlængelse af etårsfristen kan dog højst ske for en samlet periode på 3 år.«

Enhver byretsdommer er således efter den gældende § 44 og efter den fremtidige § 44 a forpligtet til - efter omstændighederne op til 4 år - at modtage beskikkelse til foruden sit eget embede midlertidigt at beklæde et andet embede som byretsdommer. Denne regel kom ind i retsplejeloven på initiativ fra Landstingets udvalg til behandling af retsplejereformen under henvisning til, at pligten »vil bidrage til, at de nu saa hyppige midlertidige Beskikkelser af Fuldmægtige som Dommere i mange Tilfælde kan undgaas«, jf. Rigsdagstidende 1913-14, tillæg B, sp. 2812. Det bemærkes, at spørgsmålet om, hvorvidt anvendelse af bestemmelsen ville indebære en forflyttelse af den pågældende dommer, ikke omtales i den forbindelse.

Efter retsplejelovens § 46, stk. 1, kan landsrettens præsident i tilfælde af en byretsdommers inhabilitet beskikke en sættdommer. Efter bestemmelsens ordlyd forudsætter beskikkelse som sættdommer ikke samtykke fra den, der beskikkes som sættdommer. I forbindelse med en ændring af retsplejelovens regler om dommerhabilitet ved lov nr. 403 af 13. juni 1990 er

antallet af dommerstillinger forøget med henblik på varetagelse af sættdommerhvervet. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, (Folketingstidende 1989-90, tillæg A, sp. 3860-3861), at det foreslås, »at alle sættdommersager fremover i muligt omfang varetages af dommere tilknyttet 5 af de største byretsembeder, således at der til disse em beder tilknyttes yderligere en dommer i bevillingsramme 37 særligt med henblik på varetagelse af sættdommerhvervet.« Denne lovændring ændrer imidlertid ikke, at alle udnævnte dommere er forpligtede til at lade sig beskikke som sættdommere.

6. Vurdering

Det foreliggende udkast til lovforslag går ud på, at der skal indføres klar og utvetydig hjemmel til, at den overordnede ret kan pålægge en dommer at behandle en retssag uden for retskredsen, hvis lokalemæssige grunde taler for det.

Lovudkastet indeholder ikke geografiske eller tidsmæssige grænser, men det er forudsat, at det i praksis ikke vil kunne komme på tale, at der i medfør af den foreslåede bestemmelse gives en dommer pålæg om i et meget langt tidsrum at gøre tjeneste fjernt fra det faste tjenestested, allerede fordi dette ville være særdeles uhensigtsmæssigt.

Spørgsmålet er herefter, om det vil udgøre forflyttelse efter grundlovens § 64, 2. pkt., hvis en dommer meddeles et pålæg om at behandle en retssag uden for retskredsen.

Grundloven indeholder ikke en nærmere definition af udtrykket »forflyttelse«. Spørgsmålet må derfor besvares på grundlag af andre retskilder.

I den statsretlige litteratur antages det, at der er tale om forflyttelse, hvis »tjenestestedet« ændres. Det antages i øvrigt, at ændringer i arbejdsopgaverne ud fra en konkret vurdering kan føre til, at der foreligger forflyttelse, selv om tjenestestedet ikke ændres, jf. herved også højesteretsdommen UfR 1923.821 H. Det samme antages efter den almindelige standard for forflyttelse i grundlovens § 27, stk. 3, og tjenestemandslovens § 12.

I vurderingen af, om den foreslåede ordning indebærer forflyttelse, må indgå, at ordningen har et sagligt formål og gælder generelt for alle byretsdommere og landsdommere. Formålet med ordningen er således at fremskynde be-